

УДК 37.016+811.161.2

С49

Автор:

Слюніна О. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»

Рецензенти:

Голобородько Я. Ю., доктор філологічних наук, професор, член Асоціації українських письменників України;
Новиков А. О., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Слюніна О. В.

С49 Усі уроки української літератури. 11 клас. II семестр. Профіль — українська філологія / О. В. Слюніна. — Х. : Вид. група «Основа», 2019. — 284, [4] с. — (Серія «Усі уроки»). ISBN 978-617-00-3742-8.

Навчальний посібник містить конспекти всіх уроків української літератури профільного рівня (профіль — українська філологія) для II семестру 11 класу, які розроблено із урахуванням змін, здійснених Міністерством освіти і науки України 2017 року. Серед них уроки текстувального вивчення творів, позакласного читання, розвитку зв'язного мовлення, літератури рідного краю, тематичного оцінювання. Запропоновані розробки містять елементи нестандартних підходів, інтерактивних методик.

Для вчителів української мови та літератури загальноосвітніх шкіл, ліцеїв та гімназій, керівників методичних об'єднань, студентів філологічних факультетів педагогічних університетів.

УДК 37.016+811.161.2

ISBN 978-617-00-3742-8

© Слюніна О. В., 2019
© Корягін В. О., макет обкладинки, 2019
© ТОВ «Видавничка група «Основа», 2019

ШІСТДЕСЯТНИЦТВО ЯК СУСПІЛЬНЕ І МИСТЕЦЬКЕ ЯВИЩЕ

УРОК № 65

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ТА ЕСТЕТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД ШІСТДЕСЯТНИКІВ. РУХ ДО ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ Й ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА В ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОМУ СВІТІ. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ГУМАНІСТИЧНОЇ ЗАХІДНОЇ КУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ ПОГЛЯДІВ ШІСТДЕСЯТНИКІВ. ЕСТЕТИЧНІ ЗАСАДИ «ШІСТДЕСЯТНИЦТВА»

Мета (формувані компетентності): предметні (знати культурно-історичні витоки та естетичний світогляд шістдесятників, розповідати про «шістдесятництво» як феномен українського опозиційного руху; називати й розрізняти представників шістдесятників у літературі й мистецтві; пояснювати естетичні засади «шістдесятництва»); **ключові** (знаходити необхідну інформацію в підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислювати її, виокремлювати головну й другорядну; визначати межі власного знання і не-знання, відрізняти нове знання від уже відомого; висловлювати міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводити аналогії із сучасним життям; визначати роль прочитаного для особистісного й читацького розвитку); **загальнокультурні** (усвідомлювати й пояснювати роль «шістдесятників» як фундаторів опозиційного руху в радянській системі; формулювати своє ставлення до прочитаних творів).

Обладнання: підручник, портрети українських шістдесятників, репродукції картин українських шістдесятників.

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ**II. ОГолошення теми й мети заняття****III. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ****Бесіда з учнями**

1. Що вам відомо про період «Відлиги»? 2. Чому цю добу так назвали? 3. Які події передували цьому періоду? 4. Хто з майстрів слова й за що зазнав репресій із боку влади?

Лекція вчителя

Кожні десять років у літературі, мистецтві, світогляді творчої особистості відбуваються кардинальні зміни. 1953 року пішов із життя Й. В. Сталін, невдовзі країну очолив М. С. Хрущов, з іменем якого пов'язують період, який в історії дістав назву «відлига». Політичні й національні процеси в роки «відлиги» не лише розвінчували «культ особи», але й сприяли розвиткові різних сфер науки й культури.

Атмосфера 50-х років ХХ століття привела до того, що на теренах УРСР була сформована молода генерація митців — шістдесятників, які прагнули утвердити національні ідеали, різноманітні свободи й людську гідність. Оскільки нове покоління творчої інтелігенції заявило про себе в 60-ті роки, то їх і назвали «шістдесятниками».

1956 року в Києві заснували клуб творчої молоді «Сучасник» (лідер Л. С. Танюк), активістами якого стали М. С. Вінграновський, А. О. Горська, І. Ф. Драч, Є. О. Сверстюк тощо. Митці організували творчі вечори, дбали про самвидав. У той же час у Львові заснували клуб «Пролісок» (очолював його М. В. Косів). До «Проліску» входили Б. М. Горинь, М. М. Горинь, І. М. Калинець, Г. П. Чубай та інші.

Отже, шістдесятниками називають нову генерацію (покоління) радянської та української національної інтелігенції, що увійшла в культуру та політику СРСР у другій половині 50-х років ХХ століття й найповніше виявилася на початку та в середині 60-х років.

Хвиля творчої свободи, що ширилася Україною дедалі більше, подарувала плеяду митців, чії імена стали гордістю нації. До когорти цих майстрів слова належали М. С. Вінграновський, Є. П. Гуцало, І. Ф. Драч, Л. В. Костенко, Б. А. Нечерда, Б. І. Олійник, В. А. Симоненко, В. С. Стус, В. О. Шевчук та багато інших. Саме цих митців назвали «шістдесятниками», хоча, на думку М. Т. Рильського, термін цей не є дуже вдалим. Митці-шістдесятники прагнули сказати оригінальне слово не лише у творчості, але й у суспільному житті.

Через новаторський підхід до осмислення реальності шістдесятникам почали закидати захоплення надмірною метафоричністю, космізмом, а також ускладненість та незрозумілість їхніх творів.

Спираючись на традиції вітчизняної та світової культури, шістдесятники намагалися надати своїм творам життєвості, конкретики, використовувати сучасні образи. Письменників надихали здобутки науково-технічної революції: вони захоплено писали про розщеплення атома, про перемогу над стихіями, про космічні польоти (наприклад, у Л. М. Вишеславського є цілий цикл про підкорення космічного простору), про молекулярну структуру ДНК. На особливу увагу заслуговує образ України, до якої митці ставилися майже побожно. Шістдесятники уникали будь-якої фальші у словах, героєм їхніх творів була людина, що сміливо говорила про болі народу, про несправедливість і людську гідність.

Проте після короткотривалого періоду розквіту руху шістдесятників почалося їхнє цькування з боку влади. Митці фактично мали три шляхи: дисидентство (інакодумство, відкрите протистояння з владою: В. С. Стус, І. О. Світличний), конформізм (приспосовуванство, пасивне сприйняття нав'язуваної ідеології: Д. В. Павличко, І. М. Дзюба, І. Ф. Драч) та «внутрішня еміграція» (самоізоляція: Л. В. Костенко, М. М. Коцюбинська, В. О. Шевчук).

У більш пізній період шістдесятники тяжіли до екзистенціалізму. Префікс екси- означає вихід поза межі. Людина постійно прагне здобути те, чого не має (прикладом екзистенціалізму можуть слугувати твори В. П. Підмогильного). Альбер Камю вважав, що людина є нещасною, бо має розум. Вона усвідомлює абсурдність свого існування, адже не здатна збагнути Всесвіт. У той же час трагізм буття полягає в тому, що людина починає зростати, переживаючи якісь негаразди. Ж.-П. Сартр називав екзистенціалізм «трагічним гуманізмом». Шістдесятники зверталися до філософії екзистенціалізму, щоб вижити, у більш пізній період своєї творчості вони розглядали світ як структуру, повну розпачу, адже «відлига» не відбулася.

Заслуховування повідомлень учнів про окремих шістдесятників

Бесіда з учнями

1. Що таке шістдесятництво? Які передумови були для виникнення цього явища в українській літературі? 2. Назвіть риси, властиві творам шістдесятників, а також найяскравіших представників цього періоду. 3. Назвіть письменників, які представляли українське шістдесятництво. 4. Як ви вважаєте, шістдесятництво було представлене територіально тільки в Україні? 5. Які три шляхи мали шістдесятники? 6. Що таке дисидентство? 7. Які митці

стали конформістами? Чому? 8. Чому деякі шістдесятники змушені були «йти у внутрішню еміграцію»?

Метод «Незакінчене речення»

1. Ознаками шістдесятництва є... 2. До шістдесятників належать... 3. Екзистенціалізм — це... 4. Шістдесятники торкалися таких тем, як... 5. Рисами шістдесятництва є... 6. Дисидентство — це...

«Мікрофон»

Чи можна засуджувати митців, які стали конформістами або вдалися до внутрішньої еміграції?

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Прочитати твори В. Симоненка «Я» та «Задивляюсь у твої зіниці».

УРОК № 66–67

ТВОРЧА БІОГРАФІЯ МИТЦЯ (О. ГОНЧАР ПРО В. СИМОНЕНКА — «ВИТЯЗЬ МОЛОДОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ»). ТРАДИЦІЙНІСТЬ ЙОГО ЛІРИКИ. ОБРАЗ УКРАЇНИ, ГРОМАДЯНСЬКИЙ ВИБІР ПОЕТА («ЗАДИВЛЯЮСЬ У ТВОЇ ЗІНИЦІ...»). ІНТИМНА ЛІРИКА В. СИМОНЕНКА («Є В КОХАННІ І БУДНІ І СВЯТА»)

Мета (формувані компетентності): предметні (з'ясувати зв'язок світогляду митця із творчістю; називати поетів-«шістдесятників»; узагальнено характеризувати творчість В. Симоненка; розповідати про В. Симоненка; аналізувати стильові особливості поезій; визначити й коментувати основні мотиви; дискутувати про патріотичні, громадянські мотиви, порушені у творах); **ключові** (формувані власну думку про порушені у творах мотиви, проблеми; виробляти життєву позицію, уміння її відстоювати; усвідомлювати значення самоствердження людини в сучасному світі; розвивавати навички аргументовано, толерантно вести дискусію); **загальнокультурні** (формувані національну свідомість громадянина України, формувані самодостатню особистість).

Обладнання: підручник, портрет В. Симоненка, фрагмент відеофільму «Гра долі: В. Симоненко».

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ**II. ОГолошення теми й мети заняття****III. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ****Складання асоціативного ряду до поняття «шістдесятництво»**

Шістдесятництво — Хрущов, Відлига, дисидентство, конформізм, внутрішня еміграція, екзистенціалізм, гуманізм, демократизація, С. Параджанов, А. Горська, Л. Костенко, В. Симоненко.

Бесіда з учнями

1. Назвіть стильові течії, притаманні шістдесятникам. 2. Хто з шістдесятників став дисидентом? 3. Хто вдався до «внутрішньої еміграції»? 4. Хто пішов шляхом конформізму? 5. Яких тем торкалися українські шістдесятники у своїй творчості? 6. Чому в Україні виникло таке явище, як шістдесятництво?

Лекція вчителя

Василь Андрійович Симоненко народився в селі Біївці на Полтавщині 8 січня 1935 року. Там у невеликій старенькій хаті на березі Удаю минуло дитинство майбутнього поета. Хлопчик спочатку вчився у Біївській школі, а десятирічку закінчував у сусідньому селі Тарандинцях. Кожен його ранок був нелегкий.

Так і починався його ранній період творчості. Василь вчився наполегливо й старанно, здавалося, що навчання це його життя і це він неодноразово підтверджував своїми вчинками, адже сама вчителька говорить про це так... Ось з таким гаслом і навчався В. Симоненко. Незважаючи навіть на те, що батько залишив родину. Він був козак, що все гуляє і коли пішов з сім'ї, Ганна Федорівна повернула собі дівоче прізвище Щербань. Та незабаром його життя перетинає біла смуга — він вступає на факультет журналістики Київського державного університету ім. Тараса Шевченка, пізніше разом із своїм однокурсником приїжджає до Черкас на при дипломну практику в газеті «Черкаська Правда» і їх офіційно зараховують до штату редакції. Будучи студентом, він знаходить своє перше кохання Люсю — кур'єрку обласної друкарні. Починає залицятися до неї, вона ж надихає його на створення ліричних поезій.

Перелити у чарівну поезію своє п'янке, солодке почуття любові він міг, а от зізнатися — соромився. Та все ж таки кохання перемогло. Через місяць після освідчення вони відгуляли весілля, потім відсвяткували народження сина, пізніше отримали квартиру,

невеличку, але з видом на Дніпро. У 1960 р. у Києві був створений клуб творчої молоді.

Василь Симоненко починає дуже хворіти. Опинившись у лікарні, він розуміє, що це остання зупинка в його житті.

13 грудня 1963 року пішов із життя талановитий письменник, журналіст, шістдесятник Василь Андрійович Симоненко.

Василь Симоненко — поет, патріот, він понад усе любив свою рідну Україну, український трудовий народ. Для поета Україна — святиня, відданість їй — його обов'язок і щастя.

Любов до рідної землі, до Вітчизни, матері як найвища морально-духовна цінність відбивається в багатьох творах В. Симоненка.

Зворушливі й задушевні слова знайшов автор, звертаючись до матері, образ якої стає уособленням рідного краю, усієї Вітчизни.

Любов до людей. Симоненко має талант помічати у людях високе, прекрасне, світле.

Вітчизна для поета — це не тільки рідна земля, а і народ. І кожна людина — це ж маленьке «я», з якого складається величезне «ми». Кожна людина — це неповторність (*За матеріалами Інтернету*).

Перегляд фрагменту з відеофільму «Гра долі: В. Симоненко»

Колективне обговорення

1. Якою людиною постав перед вами письменник? 2. Яка доля судилася митцю? Чи можна вважати, що життя його склалося щасливо?

Повторення відомостей із теорії літератури

Ямб — двоскладовий віршований розмір із наголосом на другому складі.

Хорей — двоскладовий віршований розмір із наголосом на першому складі

Дактиль — трискладова стопа з наголосом на першому складі.

Амфібрахій — трискладова стопа з наголосом на другому складі.

Анапест — віршований розмір із трьох складів із наголосом на останньому.

Пірихій — допоміжна стопа, що складається з двох коротких складів, може замінити ямб або хорей, але самостійно не вживається й на визначення віршового розміру не впливає.

Виразне читання твору «Задивляюсь у твої зіниці...»

Аналіз твору за схемою

- Вид поезії.
- Тема твору.
- Філософічність, психологізм поезії.

- Ліричний герой. Хто він і який?
- Який образ є внутрішнім стрижнем твору?
- Чи є в поезії символи? Їх зміст і значення.
- Які мовні засоби сприяють емоційному наснаженню твору?
- Віршовий розмір, особливості рими.
- Своєрідність художньої форми, художня деталь.
- Яке почуття домінує у вірші (*сповідь, сум, щирість...*)?
- Як досягає автор динаміки образу?
- Авторська оцінка зображуваного.
- Цілісність твору. Провідна його думка.
- Духовно-естетична цінність поезії.

Виразне читання твору «Я...»

Тема	
Ідея	
Основна думка	
Жанр	
Римування	
Віршований розмір	

Слово вчителя

У чому життєдайна сила кохання? Любов, тільки любов, омиваючи серця людей чарівним дощем, стверджує завжди людське в людині, вивищує нас над злом. Із незапам'ятних часів любов піснею возвеличується, чаклує різцем пензля. Не було й немає на планеті Земля народу, який би так влучно виразив словом це величне божественне почуття у стислій приказці, химерній казці, у зворушливій мелодії, де з «журбою радість обнялись». Відомий німецький літературознавець Август Шлегель у свій час сказав: «Ліричний вірш — це музичний вираз душевних переживань за допомогою мови». Кохання Василем Симоненком оспівується як цілюще джерело людської ніжності, краси почуттів. Це своєрідний документ до вивчення почуттєвого досвіду: його зростання, творчий злет, перетворення його в мірило краси, критерій душевних цінностей.

Бесіда з учнями

1. Що таке, на ваш погляд, кохання? 2. Які ознаки справжнього кохання? 3. Чому, на вашу думку, почуття кохання оспіване в багатьох творах? 4. Чим відрізняються поетичні твори про кохання від прозових творів?

ЗМІСТ

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 11 КЛАСІ (ПРОФІЛЬ — УКРАЇНСЬКА ФІЛОЛОГІЯ). II СЕМЕСТР	3	
ШІСТДЕСЯТНИЦТВО ЯК СУСПІЛЬНЕ І МИСТЕЦЬКЕ ЯВИЩЕ	11	
<i>Урок № 65</i>	Культурно-історичні витоки та естетичний світогляд шістдесятників. Рух до лібералізації й демократизації суспільства в західноєвропейському світі. Дослідження впливу гуманістичної західної культури на формування поглядів шістдесятників. Естетичні засади «шістдесятництва»	11
<i>Урок № 66–67</i>	Творча біографія митця (О. Гончар про В. Симоненка — «витаєзь молоді української поезії»). Традиційність його лірики. Образ України, громадянський вибір поета («Задивляюсь у твої зіниці...»). Інтимна лірика В. Симоненка («Є в коханні і будні і свята»)	14
<i>Урок № 68</i>	«Казка про Дурила» — казка для дорослих, алегорична розповідь про втрачену й віднайдену Батьківщину. Особливості жанру. Поема-містерія. Пошук автором форм історіософського та національного міфотворення	18
<i>Урок № 69</i>	Основні відомості про поета, перекладача, політика й громадського діяча — Д. Павличка. Громадянські мотиви лірики. Образно-притчевий зріз часу, історії народу, проблеми нації, окремої людини. Пісенна лірика Д. Павличка, її популярність. Вірш «Два кольори», який став народною піснею. Використання фольклорних, персоніфікованих образів для передачі глибокого почуття кохання («Найдовша з усіх доріг»)	21
<i>Урок № 70</i>	Основні відомості про поета, сценариста, громадського діяча. Дух шістдесятництва у творчості І. Драча. Новаторство змісту і форми	

	поезій. Новітні підходи до жанру балади. Метафоричність поетичного мислення І. Драча 25
<i>Урок № 71</i>	«Крила» («Новорічна казка») — метафоричні роздуми про сенс життя людини; образ крил — як вічне прагнення людини до творчої мрії; образ дядька Кирила як символ нездатності людини осмислити висоту духу, нездатність подолати тяжіння мізерних потреб 31
<i>Урок № 72</i>	Основні відомості про поета, прозаїка, перекладача, кіномитця, сценариста — М. Вінграновського. Вселюдські, національні мотиви кризь призму «інтимного самозосередження». «Цю жінку я люблю» — взірць інтимної лірики. Поезія про «вічну», одну-єдину любов, яка перемагає труднощі, долає час і простір 34
<i>Урок № 73</i>	«Губами теплими і оком золотим» — вірш з однойменної збірки, у якій органічно переплелися картини природи, спогади дитинства, інтимна лірика, предметна реальність світу, химерія і казка, добра витівка і гумор, затамована жура 38
<i>Урок № 74</i>	Огляд життя й творчості Б. Олійника. Творчі, жанрові пошуки митця. Тематичне розмаїття. «Вибір» — возвеличення прагнення кожної людини мати свій життєвий вибір. Поетика твору, художні тропи, які фокусують ідею твору ... 40
<i>Урок № 75</i>	Мотив синівської вірності, відповідальності перед матір'ю — наскрізний у творчості Б. Олійника. «Пісня про матір» — уславлення узагальненого образу усіх матерів 43
<i>Урок № 76</i>	Основні відомості про життєвий шлях і творчу долю Григора Тютюнника. Екзистенціалізм як стильова домінанта митця. Оповідання «Три зозулі з поклоном». «Вічна» тема «любовного трикутника» в новітній інтерпретації 46
<i>Урок № 77</i>	Образ любові як втілення високої християнської цінності, яка вивищує людину над прагматичною буденністю, очищає її душу. Зміщення часових площин як художній прийом 50
<i>Урок № 78–79</i>	Творчий шлях Ліни Костенко. Громадянська позиція митця. Роль та значення в суспільному та культурному житті України. Особливості індивідуального стилю (філософічність, історизм

	мислення, традиційність, інтелектуалізм, публіцистичність). «Страшні слова, коли вони мовчать» — ліричний роздум про значення слова в житті людини, суть мистецтва 53
Урок № 80	«Життя іде...» — роздуми поетеси про сенс життя. Засоби персоніфікації для передачі стрімкості часу, миттєвості людського життя в часі 59
Урок № 81	«Доля» — поезія про нелегку долю поета. Символічний образ «чудернацького базару», де продаються долі 62
Урок № 82	«Моя любове, я перед тобою» — роздум про збереження особистості у вирі розбурханих почуттів ліричної героїні 66
Урок № 83	«Маруся Чурай». Духовне життя нації крізь призму нещасливого кохання 69
Урок № 84	Центральні проблеми: митець і суспільство, індивідуальна свобода людини. Значення роману в житті України. Пісні Марусі Чурай 72
Урок № 85	Розвиток мовлення. Написання твору-роздуму на основі роману у віршах «Маруся Чурай» Ліни Костенко. «Чи можна пробачити зраду?» 75
Урок № 86–87	В. Стус — український поет, перекладач, прозаїк, літературознавець, правозахисник. Один із найактивніших представників українського культурного руху шістдесятників. Поезія Стуса — взірць «стоїчної» поезії у світовій ліриці («Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...») 78
Урок № 88	«Господи, гніву пречистого...». Екзистенційна (буттєва) проблема вибору, віра в себе, надія на здолаття всіх перешкод 81
Урок № 89	Упевненість у своєму виборі («Як добре те, що смерті не боюсь я...») 85
Урок № 90	Приклад великої мужності й сили духу («На колимському морозі», «Пам'яті Алли Горської») 88
Урок № 91	«Феномен доби (сходження на голгофу слави)» (оглядово) — філософсько-екзистенційний роздум про Митця в тоталітарному суспільстві 92
Урок № 92	Читацький практикум. «Листи до матері з неволі» Валерія Марченка. «Ключі» до читання епістолярію. Листи Валерія Марченка як свідчення епохи 98

<i>Урок № 93</i>	Література рідного краю. Борис Чичибабін. Особливості художньої манери	103
<i>Урок № 95</i>	Узагальнення та систематизація	106
<i>Урок № 95</i>	Контрольна робота	112
ЛІТЕРАТУРА ЕПОХИ СОЦІАЛІСТИЧНОГО РЕАЛІЗМУ		115
<i>Урок № 96</i>	Літературний процес 50-х — 90-х рр. ХХ ст. Переважання епічних форм. Жанрова й тематична специфіка. Перевага ідеологічного начала у творах соціалістичного реалізму. Причини звертання до історичної тематики. Особливості поетики. Огляд творчості	115
<i>Урок № 97</i>	Олесь Гончар «Собор» — проблемно-філософський роман, у якому важливі соціальні та національні проблеми розглядаються крізь призму вічних гуманістичних істин, якими мусить керуватися людська цивілізація, щоб не прийти до свого остаточного руйнування і знищення	124
<i>Урок № 98</i>	Олесь Гончар «Собор» — проблемно-філософський роман. Гуманістичні цінності. Образ Миколи, Єльки, Володьки Лободи. Представники старшого покоління на сторінках роману. Проблема збереження людської цивілізації	128
<i>Урок № 99</i>	Позакласне читання. «Тронка». Утвердження «історичної, духовної пам'яті», виявлення в сучасності «багатовікового досвіду народу», спадкоємності поколінь. Тема творчої праці	131
<i>Урок № 100</i>	Василь Земляк «Лебедина зграя» як зразок «химерної прози». Проблематика революції й громадянської війни крізь призму національних характерів і типів. Особливості жанру й стилістики письма	136
<i>Урок № 101</i>	Павло Загребельний «Роксолана» — масштабний історичний роман про часи XV–XVI ст., про дивовижну долю дівчини з Прикарпаття — дочку священика з міста Рогатин Івано-Франківської області Лісовську Анастасію, яка стала дружиною Сулеймана I	141
<i>Урок № 102</i>	Особливості композиції та сюжету роману. Його основні образи	144
<i>Урок № 103</i>	Роман Іваничук «Мальви» — історичний роман про зраду і яничарство. Історична основа твору — активна діяльність яничарського корпусу в Османській імперії 1638–1648 рр.	147

<i>Урок № 104</i>	Особливості характеротворення персонажів	149
<i>Урок № 105</i>	Валерій Шевчук. «Дім на горі» — роман-балада про любов	152
<i>Урок № 106</i>	Валерій Шевчук. «Дім на горі». Проблематика твору	159
КРИМСЬКОТАТАРСЬКА ЛІТЕРАТУРА		163
<i>Урок № 107</i>	Життєвий і творчий шлях кримськотатарського письменника як відображення історії народу. Ервін Умеров — король сучасної кримськотатарської малої прози. Тема депортації кримських татар — наскрізна у творчості митця	163
<i>Урок № 108</i>	«Самотність» — розповідь про останній день життя пса Сабирли, через відчуття якого подано найдраматичнішу сторінку в історії кримських татар	167
<i>Урок № 109–110</i>	Символічність образу Сабирли. Особливості поетики твору	171
<i>Урок № 111</i>	Література рідного краю. Поезія Ніни Супруненко	174
<i>Урок № 112</i>	Позакласне читання. Володимир Дрозд «Самотній вовк»	179
<i>Урок № 113</i>	Узагальнення та систематизація вивченого	184
<i>Урок № 114</i>	Контрольна робота	186
ПОСТМОДЕРНІЗМ І ПОСТПОСТМОДЕРНІЗМ. ПОЕЗІЯ, ПРОЗА, ДРАМАТУРГІЯ		189
<i>Урок № 115–116</i>	Постмодернізм як продукт постіндустріальної епохи. Історико-культурна ситуація наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Визначальні риси постмодернізму. Стильове розмаїття, експериментаторство, пошуки нових форм і нових тем. Читацький практикум. Читання творів сучасної актуальної літератури. «Ключ» до прочитання постмодерних і постпостмодерних творів. Деконструкція й дешифрація як один із методів прочитання	189
<i>Урок № 117</i>	Ігор Римарук «Обнови» — типова постмодерна стилістика й поетика вірша; центральна ідея — покликання й призначення людини на землі, коли завжди є проблема вибору життєвого шляху	196

<i>Урок № 118</i>	Юрій Андрухович — представник популярного угруповання Бу-Ба-Бу. Особливості творчості. «Астролог», «Пісня мандрівного спудея», «Козак Ямайка»	199
<i>Урок № 119</i>	Ю. Іздрик як один із творців «Станіславського феномену»; пошук форм вираження нового світовідчуття й нового світогляду в поезії; роль візуалізації у творчості поета (ідея і візуальний прояв «вишиванки»); синтез національного й загальнолюдського в його творчості; спосіб поетичного вираження почуттів в естетиці постмодернізму	202
<i>Урок № 120</i>	Марія Матіос. «Триєдина перспектива (цикл); «Прості вірші» (цикл) — поезія як прояв сильної жінки в сучасному світі, яка може залишатися жіночною	205
<i>Урок № 121</i>	Сергій Жадан. «Музика, очерет...», «Смерть моряка». Збірка «Тамплієри» — поетичний щоденник за 2015-й — першої половини 2016 року. Широкий жанрово-тематичний діапазон поезії — від публіцистики до лірики. Сергій Жадан про збірку: «“Тамплієри” — 39 віршів про війну, яку ніхто не оголошував, про біль, із яким ніхто не може впоратися, про любов, від якої ніхто не може відмовитися, та надію, на якій усе тримається»	208
<i>Урок № 122</i>	Василь Герасим'юк. «Аркан» — філософський верлібр про призначення чоловіка в житті, про чоловічу дружбу	212
<i>Урок № 123</i>	Галина Пагутяк. «Зачаровані музиканти» — роман-феєрія; села й містечка Галичини як прояв місцевого колориту та історичного тла оповіді; містичні й міфологічні алюзії в романі; ідея єдності людини з її витокami і природою, у якій вона живе; особливість авторського стилю письменниці	216
<i>Урок № 124</i>	Мирослав Дочинець. «Криничар». Особливості творчості митця	220
<i>Урок № 125</i>	Юрій Андрухович. «Shevchenko is OK» — есе, у якому автор звертає увагу на потребу нового осмислення класичної літератури. Актуальність потреби пошуку Тараса Шевченка з «людським обличчям»	223

<i>Урок № 126</i>	Оксана Забужко. «Казка про калинову сопілку» — повість-притча; міфологічна основа повість; жіноча версія легенди про Каїна і Авеля, яка обертається напруженою психологічною драмою. Образи сестер — Ганни-панни та Олени як казкові моделі дідової і бабиної дочки. Понадчасовість образу-символу калини в повісті	226
<i>Урок № 127</i>	Сергій Жадан. «Ворошиловград». «Ворошиловград» — твір жорсткий, меланхолійний та реалістичний про людину, яка намагається протистояти тиску бездуховного прагматизму сьогодення і відвойовує своє право на буття	229
<i>Урок № 128</i>	Система образів твору. Мотив пам'яті в романі	232
<i>Урок № 129</i>	Часові шари та їхнє переплетіння в романі. «Вчорашнє» як екзистенційна сталість для героїв твору. Система образів і персонажів роману	235
<i>Урок № 130–131</i>	Марія Матіос «Майже ніколи не навпаки» — сімейна сага в новелах. Міфологічні витoki в романі. Біблійні алюзії та їхня роль. Особливості оповіді і характеротворення	238
<i>Урок № 132</i>	Позакласне читання. Марія Матіос «Солодка Даруся»	242
<i>Урок № 133</i>	Проблематика роману М. Матіос «Солодка Даруся»	245
<i>Урок № 134</i>	Софія Андрухович. «Фелікс. Австрія» — бестселер по-галицьки. Зображення епохи через хронотоп провінційного містечка. Особливості оповіді — щоденник головної героїні Стефи. Психоаналітичні підвалини системи персонажів. Урбаністичний психологічний роман новітнього часу	247
<i>Урок № 135</i>	Олександр Ірванець. «Маленька п'єса про зраду» — жанр антимюзиклу; типово постмодерні літературні і музичні ремінісценції й алюзії. Центральна тема — розгляд феномену зради, виявлення її природи на всіх рівнях: інтимних, дружніх стосунках, в певному соціальному середовищі, в суспільстві в цілому	253

<i>Урок № 136</i>	Творчість Ярослава Мельника. «Далекий простір»	258
<i>Урок № 137</i>	Література рідного краю. Поезія Ростислава Мельникова	262
<i>Урок № 138</i>	Узагальнення та систематизація	266
<i>Урок № 139</i>	Контрольна робота	268
<i>Урок № 140</i>	Підсумковий урок. Бесіда про твори, вивчені упродовж навчального року. Зосередження уваги на їхніх художніх особливостях, новаторстві	270
ЛІТЕРАТУРА		274